

Obvezni elementi predloga za razglasitev nepremičnega kulturnega spomenika

Datum: 6. 12. 2019

I. VRSTA SPOMENIKA

- ☒ spomenik lokalnega pomena
☐ spomenik državnega pomena

II. ENOTA DEDIŠČINE

EŠD: 2598

Ime enote: Račje selo – Cerkev sv. Florijana

III. OBSEG RAZGLASITVE

- ☒ posamezni spomenik
☐ spomeniško območje
☐ razglasitev na podlagi sporazuma
☐ enotno zavarovanje spomenika in narave

IV. OPIS ENOTE

Cerkev stoji na razgledni vzpetini severozahodno od vasi Račje selo in je pravilno orientirana. V tlorisu se od vzhoda proti zahodu vrstijo tristrano zaključen prezbiterij, podolgovata ladja ter zahodni zvonik. Prvič se cerkev omenja leta 1526, a obstaja možnost, da je del cerkve, najverjetneje ladja, še srednjeveški. Obok v obliki banje s sosvodnicami, ki je sicer značilen za 17. stoletje, namreč sloni na močnih notranjih pilastrih. Današnjo podobo je cerkev dobila v začetku 17. stoletja, ko so zgradili sedanji prezbiterij, obok ladje in zvonik. Slednjega ob straneh krasita dve lopi z zunanjsima oltarjema, kakršni poznamo tudi pri romarski cerkvi na Trški Gori. V 18. stoletju so cerkvi na južni strani prezbiterija prizidali baročno stransko kapelo, ki danes služi kot zakristija.

Prezbiterij je tristrano zaključen in nima talnega zidca. V južni in severni steni je vzdano po eno pokončno okno z običajnim segmentnim ostenjem na zunanji stranici in pravokotno obliko v notranjščini. Ladja je podolžen pravokotnik. V južni steni se nahaja dvojno okno, ki sta po obliki enaka oknom v prezbiteriju. Med obema oknomoma v južni steni je kamnit portal z baročno profilirano gredo s trebušastim profilom. Med ladjo in prezbiterijem se nahaja baročna kapela, ki danes služi kot zakristija. V tlorisu je kvadrat s prirezanimi vogali, v katerih se nahajata dve okenski odprtini. Fasada je členjena z

enostavnim tračnim zidcem. V severni steni ladje je eno samo okno ter zazidan kamnit portal s profilirano gredo nad preklado, ki ima žlebast profil. V severni steni se nahaja še zazidana kamnita klada, ki bi lahko bila ostanek okenskega okvira. Zahodna fasada ima vgrajen zvonik. Pod njim se nahaja polkrožno oblikovan kamnit portal na podbojih. Polkrožni lok in podboji so fino profilirani. Slopi zvonika so grajeni iz rezanih kosov apnenca. Zunanja slopa sta v tlorisu kvadratna z žlebasto izpodrezanim zidnim vencem. Ob zahodni ločni odprtini v pritličju zvonika je nad tem vencem na vsaki strani vzdian profiliran, stopničasto poglobljen kamen z motivom plitvih arkad. Podobna kamna z motivom dvojne plitve niše in profilirane grede sta vzdiana na notranjih slopih zvonika. Domnevno so bili kamni vzdiani kasneje kot spolije in bi lahko predstavljali del stare cerkvene opreme pred barokizacijo, ki je še fragmentarno ohranjena v notranjščini cerkve. Ob vsako stran zvonika je prislonjena lopa z obokom, ki ga na vsaki strani podpira en toskanski stebriček. Lopi zapira nižja zidana ograja s kamnitim vrhom. V njih sta ohranjeni kamniti menzi. Zvonik členi kamnit zidec, pod streho pa se nahajajo bifore. Strehi lop sta bili med v sredini prejšnjega stoletja povišani, prav tako so cerkvi izdelali betonski cokel.

V notranjosti sta vzdolžni steni ladje členjeni s po štirimi močnimi pilastri. Pilastri so kamniti, imajo razširjen podstavek s poševno prirezanim robom in profiliran kapitel. Nosijo banjast obok s sosvodnicami. Na prvem pilastru na severni strani se nahaja angelska glavica v poglobljenem okvirju. Pevski kor sloni na treh lokih, stopnice so ob južni strani. Glede na oblike kapitelov je sočasen s stranskima lopama na zunanjščini. Iz ladje vodi polkrožen lok v prezbitერიj, ki je dvignjen za dve stopnici. Prezbitერიj je banjasto obokan s sosvodnicami. Grebenasti robovi sosvodnic počivajo na pravokotnih kapitelih.

Iz sprememb oblik in položaja okenskih odprtin, zazidanega severnega portala, prizidanega zahodnega pevskega kora ter dozidave menz stranskih oltarjev je razvidno, da je cerkev doživela vsaj eno prenovno. Celota se odlikuje zlasti po kvalitetnih iz kamna zidanih detajlih (profilirani venci, obočni slopi, portali, prižnica).

Od opreme izstopajo trije baročni zlati oltarji, ki so delo Plumbergerjeve delavnice. Glavni oltar je posvečen sv. Florijanu in ima ohranjen stiški grb ter napis z letnico 1676, obnovljen pa je bil leta 1863 in 1905. Ob straneh sta kipa sv. Roka in sv. Ambroža, na ogredju pa sv. Notburga in sv. Lucija. Južni stranski portal je posvečen sv. Družini, severni pa sv. Antonu Padovanskemu. Oba sta datirana v leto 1680. Iz časa druge svetovne vojne (1943) je kip sv. Florijana, delo Borisa Kalina, ki se nahaja v zakristiji. Iz okoli leta 1887 je neogotski leseni oltar s kipom Marije z otrokom. Kipa stranskih niš manjkata. Oltar je izdelal lokalni podobar Poglajen. Narejen je bil za kapelo (zakristijo), danes pa se nahaja v niši severne ladijske stene (nekoč severni stranski portal). V cerkvi se nahaja še Križev pot iz 19. stoletja. V zvoniku so trije zvonovi, med katerimi je bronasti še iz leta 1551.

V. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK

- Cerkev stoji na razgledni vzpetini severozahodno od vasi Račje selo predstavlja eno ključnih prepoznavnih točk v pokrajini.

- V jedru domnevno še srednjeveška stavba je dobila sedanji baročni videz v začetku 17. stoletja. Zaradi kvalitetne in enotne izvedbe predstavlja pomembnejši primer cerkvene arhitekture 17. stoletja na Dolenjskem ter sodi med najpomembnejše kulturne spomenike trebanjske občine.
- Arhitektura se odlikuje zlasti po kvalitetnih iz kamna klesanih detajlih, kot so profilirani venci, obočni slopi in portali. Posebnost je tudi klesana kamnita prižnica, ki je lahko po nastanku še srednjeveška.
- Motiv v zahodno steno ladje vgrajenega zvonika z lopo med zvonikom in ladjo na vsaki strani je podoben kot ga poznamo iz arhitekturne rešitve zahodne fasade cerkve na Trški gori iz dvajsetih let 17. stoletja.
- Sestavni del likovnega izraza notranjščine predstavlja notranja oprema, od katere izstopajo zlasti trije oltarji iz druge polovice 17. stoletja, delo delavnice kiparja Jerneja Plumbergerja (oltar na Muljavi) po posredovanju stiškega samostana.
- Zaradi naštetih lastnosti je stavba z opremo pomemben vir podatkov z znanstvenim potencialom tako s tehničnega kot likovnega vidika.

VI. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

Med varovane sestavine sodijo na zunanjsčini vsi originalni stavbni členi: portali, talni zidec, členitev sten z vsemi ometi, okna, zvonik, kamnoseški detajli, razmerja med posameznimi stavbnimi enotami.

Med varovane sestavine v notranjsčini pa sodijo: tlaki, oboki z vsemi elementi obočnega sistema, slavalok, členitev sten, osnovna florisna razdelitev notranjščine, vsi oltarji in oltarne obhajilne mize, oprema, kropilniki, slike, ohranjeno izvirno stavbno pohištvo, klopi, morebitne poslikave oziroma freske.

VII. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKI

VII.1. Spomenik

katastrska občina	parcelna številka	cela / del	številka stavbe	lastnik
Ševnica	726/3	cela	275	Župnija Trebnje, Baragov trg 7, 8210 Trebnje

VII.2. Vplivno območje

katastrska občina	parcelna številka	cela / del
Ševnica	721/7	del
Ševnica	721/8	cela
Ševnica	721/11	del
Ševnica	726/3	cela
Ševnica	726/4	cela
Ševnica	726/6	cela
Ševnica	728	cela
Ševnica	729	cela
Ševnica	732/1	del

Ševnica	744/1	cela
Ševnica	746	cela

VII.3. Utemeljitev določitve in obsega vplivnega območja

Določitev vplivnega območja je potrebna, saj se cerkev nahaja na razgledni vzpetini severozahodno od vasi Račje selo in predstavlja eno ključnih prepoznavnih točk v pokrajini. Z določitvijo vplivnega območja se bo varovalo pogled na spomenik, njegovo pojavnost in pričevalnost.

VIII. PREMIČNINE, KI SO SESTAVNI DEL SPOMENIKA

☒ Spomenik nima premičnin, ki so njegov sestavni del.

IX. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA

Za spomenik velja splošni varstveni režim, ki določa:

- spodbujanje trajnostne uporabe spomenika, to je uporabe spomenika na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča izgube njenih kulturnih lastnosti;
- spodbujanje vzdržnega razvoja spomenika, s katerim se omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije, ne da bi bila s tem okrnjena ohranitev spomenika za prihodnje generacije;
- spodbujanje dejavnosti in ravnanj, ki ohranjajo kulturne, socialne, gospodarske, znanstvene, izobraževalne in druge pomene spomenika;
- ohranjanje lastnosti, posebne narave in družbenega pomena spomenika ter njihove materialne substance;
- dovoljeni so posegi v spomenik, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njegove varovane vrednote;
- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za ohranitev spomenika ob spoštovanju njegove posebne narave in družbenega pomena.

Za stavbo velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njegovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjsčine (členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, portali, stenske slike);
- funkcionalna zasnova notranjsčine in pripadajočega zunanjega prostora (dostopi);
- stavbno pohištvo in notranja oprema (oltarji, obhajilna miza, orgle, slike križevega pota);
- ometi, členitve sten, poslikave oziroma stenske slike;
- zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami zlasti v notranjsčini pod današnjimi tlaki in okoli cerkve.

Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav spremeniti dele posameznih objektov v kvalitetnejše oziroma bolj avtentično stanje;
- izvajati vzdrževalna dela in konservatorsko-restavratorske posege;
- izvajati znanstveno raziskovalna dela in arheološke raziskave;
- spremeniti oziroma dopolniti konstrukcijsko zasnovo ž, če ni mogoče drugače zagotoviti statične stabilnosti objekta;
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve;

- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov in dostopnost javnosti v meti, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitete ter ne moti v njem odvijajoče se dejavnosti.

X. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA

X.1. Opis varstvenega režima

Splošni varstveni režim za vplivno območje:

- ohranjanje prostorske integritete, pričevalnosti in dominantnosti spomenika;
- ohranjanje tradicionalne rabe, prostorskih razmerij, značilnih vedut in pogledov;
- prepoved vseh posegov, ki imajo negativen vpliv na pojavnost in značaj spomenika v prostoru ali njegovo materialno substanco vključno z zasajanjem neavtohtonih dreves in grmovnic;
- za vsak poseg v vplivno območje je v skladu z 28., 29., 30. in 31. členom ZVKD-1 potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine (obveznost pridobitve pogojev in soglasja za sam spomenik je že določena z zakonom).

X.2. Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja v vplivnem območju

☒ Kulturnovarstveno soglasje je treba pridobiti v celotnem vplivnem območju.

XI. PREDKUPNA PRAVICA NA NEPREMIČNINI V VPLIVNEM OBMOČJU

XI.1. Uveljavljanje predkupne pravice v vplivnem območju

☒ Ne predlagamo uveljavljanja predkupne pravice.

XII. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA

XII.1. Obveznost javne dostopnosti spomenika

Z aktom o razglasitvi je treba zagotoviti obveznost javne dostopnosti spomenika

☒ da ☐ ne

XII.2. Zahteve glede javne dostopnosti spomenika

Stavba mora biti dostopna v primernem dnevnem času oziroma v času izvajanja dejavnosti v njej, in sicer v obsegu, ki omogoča ogled vseh najpomembnejših prostorov. Oglede in dostopnost je potrebno uskladiti z lastnikom spomenika.

XIII. UPRAVLJANJE SPOMENIKA

XIII.1. Obveznost sprejetja načrta upravljanja

Z aktom o razglasitvi je treba opredeliti obveznost sprejetja načrta upravljanja.

☐ da ☒ ne

XIV. OZNAČITEV SPOMENIKA

- ☒ Z odlokom o razglasitvi je treba konkretizirati način označitve.
Opredelite pogoje označitve:

Spomenik se označi v skladu z veljavnim pravilnikom o označevanju, in sicer na takšnem mestu, kjer ne bo motil estetske ubranosti originalnih sestavin oziroma ne bo poškodoval originalnosti struktur.

XV. RAZGLASITEV SPOMENIKA, KI VPLIVA NA OHRANJANJE NARAVE

Razglasitev se nanaša na območje, varovano ali zavarovano po predpisih s področja ohranjanja narave

☐ da ☒ ne

XVI. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

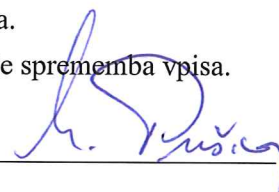
Za varovano območje spomenika odlok o razglasitvi za kulturni spomenik lokalnega pomena ne bo imel posebnih finančnih posledic.

XVII. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

- ☐ Podatki v predlogu za razglasitev so v celoti usklajeni s podatki registra.
☒ Podatki v predlogu za razglasitev niso usklajeni z registrom, potrebna je sprememba vpisa.

Usklajenost preveril:

Marko Pršina, višji konservator
ime in podpis

XVIII. GRAFIČNE PRILOGE

- ☒ Izris spomenika in vplivnega območja na DKN.

XX. SEZNANITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO

Predviden način obveščanja lastnikov/upravljavcev:

- ☒ po pošti (priporočeno s povratnico)
☐ z javnim naznanilom
☐ javna obravnava
☐ drugo:

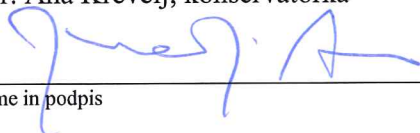
XXI. DOSTAVA

Predlog se organu, ki bo sprejel akt o razglasitvi dostavi v pisni in elektronski obliki (PDF datoteka). Za spomenike državnega pomena je elektronski naslov: gp.mk@gov.si.

Odgovorni konservator:

dr. Ana Krevelj, konservatorica

ime in podpis

V. d. vodje območne enote:

Mitja Simič

ime in podpis

